

DICTÀMEN DEL CONSELL CONSULTIU COMARCAL DE LA GENT GRAN DEL BAIX LLOBREGAT

Serveis residencials i d'atenció a la gent gran al Baix Llobregat

Segons el Registre d'Entitats, Serveis i Establiments Socials de la Generalitat, actualment existeixen al Baix Llobregat 217 centres residencials, centres de dia i habitatges tutelats per a persones grans, que disposen de 8.124 places. D'aquestes, 6.205 (76%) corresponen a centres residencials, 1.737 (21%) corresponen a centres de dia i 182 (2%) a habitatges tutelats.

Pel que fa a la naturalesa jurídica d'aquests establiments 156 són d'iniciativa privada mercantil (5.319 places), 40 són d'iniciativa privada social (1.822 places) i 21 són d'iniciativa pública (983 places). Alguns dels establiments d'iniciativa privada tenen convenis o concerts amb la Generalitat per la totalitat o una part de les places que ofereixen.

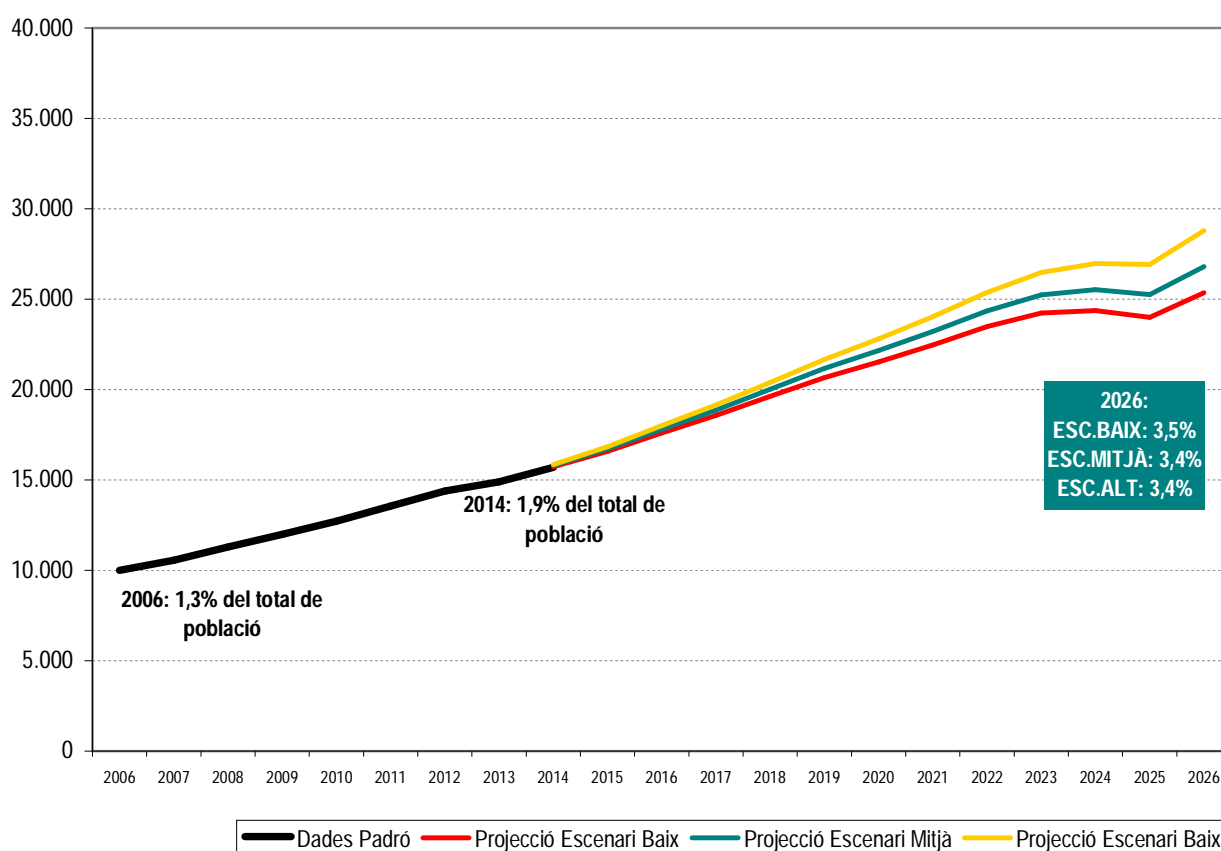
Establiments per naturalesa jurídica	Número	Places que ofereixen	Percentatge sobre el total de places
Iniciativa privada mercantil	156	5319	65%
Iniciativa privada social	40	1822	22%
Iniciativa pública	21	983	12%

La situació d'aquests centres i de les famílies que utilitzen els seus serveis, és un tema que preocupa especialment a les delegades i delegats del Consell Consultiu. Habitualment, el fet de que una persona amb més o menys autonomia esdevingui dependent, suposa un problema de primer nivell que les famílies no sempre estan en situació d'afrontar. Procediments administratius, requisits d'accés als ajuts, prestacions econòmiques o de serveis, inexistent reconeixement i suport a les

persones cuidadores, i altres problemàtiques, col·loquen a les persones dependents i a les seves famílies en situacions límit.

Segons dades de població d'Idescat de 2014, al Baix Llobregat hi ha 15.699 persones amb 85 anys o més, un 1,3% del total de la població. Les prospeccions oficials situen aquesta xifra en el 3,4% a l'any 2026. Això vol dir que en 10 anys, al Baix Llobregat hi haurà prop de 27.000 persones amb 85 anys o més.

Evolució de la població de 85 anys i més i projecció 2015-2026. Baix Llobregat. Total

Font: OC-BL, a partir de les dades de l'IDESCAT

La taxa de cobertura de places residencials és del 38,4%, del 5% si parlem de places d'iniciativa pública. La de places de centres de dia és del 10,5%, 2,1% en el cas de les d'iniciativa pública.

Aquestes dades ens apropen a la magnitud real del problema, sobretot si es té en compte que només s'ha contemplat la població de 85 anys o més, i que molt sovint les persones que necessiten aquests recursos són més joves.

Les persones que requereixen viure en un entorn assistencial s'enfronten en primer lloc al repte de trobar plaça en una residència, en un municipi més o menys proper al de residència habitual, o no, i en segon lloc, a saber si podran fer front o no al cost d'aquesta plaça.

Per tal de conèixer de primera mà la realitat d'aquests centres al Baix Llobregat, des del Consell Consultiu es va decidir visitar i entrevistar als responsables d'una mostra aleatòria dels centres residencials per a persones grans i dependents del Baix Llobregat.

En total s'han realitzat 16 entrevistes, que permeten extreure les següents conclusions:

1. La pràctica totalitat de les places públiques existents estan ocupades.
2. La llista d'espera per accedir a una plaça de titularitat pública oscil·la entre els vuit mesos i els quatre anys, essent la mitjana d'espera d'uns **dos anys i mig**.
3. Excepte en alguns centres concrets, no existeixen llistes d'espera per a les places de titularitat privada.
4. Alguns dels centres que disposen de places de titularitat pública i privada (que són la majoria), manifesten haver sol·licitat en un moment o altre a la Generalitat la possibilitat d'ampliar les places públiques amb les privades que no arriben a cobrir, sense èxit. Molts d'ells donen prioritat d'accés a les places públiques a les persones que ja estan ocupant places privades als seus centres.
5. Els preus d'una plaça resident en els centres entrevistats oscil·la entre els 1.400 i els 2.500 € mensuals.

Una altra de les problemàtiques detectades es la **no existència d'un registre** que aglutini informació sobre les places disponibles o la llista d'espera de cada centre.

Conèixer les diferents opcions existents requereix, en la majoria d'ocasions, d'un autèntic treball d'investigació amb trucades centre per centre, ja sigui de les persones afectades o dels/de les professionals de serveis socials que les atenen.

D'altra banda, també considerem important posar de manifest que, actualment, la capacitat econòmica de cada persona **no influeix** en l'accés a una plaça de titularitat pública, només es té en consideració a l'hora de determinar la part del cost residencial que assumirà.

Pel que fa a les persones beneficiàries de la llei de la dependència, és necessari que es redueixi el temps que transcorre entre la sol·licitud i la percepció de la prestació de dependència, i garantir una atenció adequada a la persona que està en aquesta situació. Actualment el temps d'espera per valoració està al voltant dels 8 mesos.

Les persones a les quals s'hagi reconegut un grau 3 de dependència, és a dir, el grau màxim, tindran preferència d'accés a les places residencials de titularitat pública a partir de gener de 2016. Aquest fet garantirà d'una banda, que aquestes persones tinguin prioritat d'accés, però per altra banda reduirà exponencialment les possibilitats per a les persones dependents d'un grau inferior.

Un altre dels serveis adreçats a persones grans amb dependència o risc social contemplats a la normativa vigent són **els habitatges tutelats**. Aquests són establiments que es componen d'un conjunt d'habitatges amb estances d'ús comú, que ofereixen un servei d'acolliment alternatiu a persones grans autònomes, les circumstàncies sociofamiliars de les quals no els permeten romandre en la pròpia llar.

Els habitatges tutelats afavoreixen la màxima independència personal i també la vida comunitària i la integració social, pel que en molts casos, esdevenen una alternativa molt més adient que les residències. Al Baix Llobregat però, la presència d'aquests serveis es gairebé testimonial. Només existeixen 3 establiments registrats, tots ells privats, a Cornellà, Esplugues i Martorell.

Val la pena assenyalar que, tot i no estar registrats com habitatges tutelats, existeixen habitatges amb serveis per a gent gran d'iniciativa municipal a Sant Joan Despí i Sant Just Desvern, a més d'altres establiments privats relacionats amb centres residencials.

Per tot l'exposat, el Consell Consultiu de la Gent Gran del Baix Llobregat vol reivindicar:

1. Que és absolutament necessari **ampliar i adaptar a les necessitats reals de la població del Baix Llobregat**, l'oferta pública de prestacions de serveis per a persones grans amb dependència o risc social: centres de dia, centres residencials i serveis d'habitatge tutelat. Com en altres àmbits, existeix un dèficit històric a la comarca que es urgent resoldre, i que es veurà agreujat en els propers anys.
2. La creació d'un **registre públic** amb informació sobre les places públiques de la comarca i les llistes d'espera. És necessari un exercici de transparència en la gestió de recursos públics.
3. Que es tingui en compte la capacitat econòmica de cada persona i la seva situació sociofamiliar, per a l'accés a places de titularitat pública, tinguin reconeguda o no la dependència.
4. La regulació i supervisió de la pràctica habitual d'alguns centres de donar prioritat d'accés a les places públiques a les persones que ja ocupen places privades en el mateix centre.
5. Promoure la construcció al Baix Llobregat **d'habitatges tutelats** o si més no, amb serveis per a les persones grans, com a alternativa als centres residencials o de caire més assistencial, i com a mesura per afavorir la màxima independència de les persones grans, la seva vida comunitària i la seva integració social.
6. La necessitat de que la Generalitat eixugui els deutes amb el tercer sector.
7. La garantia d'una atenció adequada a les persones que es troben en situació de dependència i a les seves famílies, **prioritzant els recursos econòmics necessaris**.
8. Que s'eliminin les retallades a la Llei de la dependència, que es recuperin els ajuts a les persones cuidadores de les persones dependents, dones en la seva majoria, i que s'agilitzin les revisions de grau.

Baix Llobregat, desembre 2015